

Підсумовуючи, зазначимо, що формування та реалізація чіткої державної політики у всіх пріоритетних сферах життєдіяльності суспільства дозволить послабити ризики і загрози ведення українського бізнесу в умовах повномасштабної війни, а програма релокації підприємств сприятиме не тільки збереження економічного потенціалу держави, але й створить умови для активізації виробничої та підприємницької діяльності в менш промислово розвинутих західних регіонах України.

Література:

1. Ключові результати дослідження стану та потреб українського бізнесу. URL: <http://surl.li/dixgv> (дата звернення: 17.10.2022)
2. Індекс активності бізнесу (UBI - Ukrainian Business Index). URL: <http://surl.li/dkisk> (дата звернення: 18.10.2022)
3. Данилишин Б. Як держава може підтримати бізнес в умовах війни веб-сайт. URL: <http://surl.li/dkisu> (дата звернення: 18.10.2022).
4. Терещун А. Релокація бізнесу в Україні та ЄС. URL: <http://surl.li/deqgp> (дата звернення: 17.10.2022)
5. Модель еко-індустріального парку в Україні. URL: <http://surl.li/dkitc> (дата звернення: 18.10.2022).

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЛИТВИ

СТАМАТ Вікторія,
канд.екон.наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу, Миколаївський національний аграрний університет,
м.Миколаїв, Україна
АСЕНКОВА Аліна,
здобувач вищої освіти 4 курсу факультету менеджменту
Миколаївський національний аграрний університет,
м.Миколаїв, Україна

Анотація: досліджено особливості розвитку готельного бізнесу Литви. Надано характеристику природним, історичним об'єктам для відвідування туристами, а також цінова політика залежно від класу та типу готелів Литви.

Ключові слова: готельний сервіс, туризм, послуги, інфраструктура.

Готельний сервіс містить у собі цілий комплекс послуг для туристів і є ключовим чинником, що визначає перспективи розвитку туризму для людей у сучасному світі. Туристичні послуги, зокрема й у рамках готельного обслуговування, віднесені до соціально-культурних послуг і будуються на принципах сучасної гостинності та якісного надання послуг й якісного продукту.

Тому серед проблем, які висуваються туристською справою, найбільш важливою є проблема обслуговування туристів у всьому світі.

Людству протягом усієї багатовікової історії було притаманно прагнення до подорожей з метою розвитку торгівлі, завоювання та освоєння нових земель, знаходження ресурсів тощо. Мандрювання – термін, який характеризує переміщення людей незалежно від його цілі та мети. Одним із різновидів мандрів є туризм.

Туризм – це явище досить молоде, яке стало розповсюдженим лише після Другої світової війни. Він стає потребою для більшості населення високорозвинених країн. І вже сьогодні туризм належить до найпотужніших і найдинамічніших галузей економіки більшості країн світу

Литва приваблює безліч туристів як з сусідніх країн, так і з усього світу надзвичайно красою степів, лісів та озер. У Литві спостерігається постійне збільшення кількості іноземних туристів. Департамент статистики Литви регулярно публікує звіти про стан туризму в країні. Звіти ґрунтуються на статистичних опитуваннях, даних туристично-інформаційних центрів, даних Міністерства економіки та узагальнених даних з банку Литви.

Великі міста, які славляться найбільшими готелями:

- Вільнюс — столиця Литви
- Каунас — тимчасова столиця Литви в міжвоєнний період, де знаходиться безліч пам'яток архітектури в стилі функціоналізму
- Клайпеда — морський порт з привабливим старим містом і спадщиною німецької культури
- Паневежис — столиця Аукштайтії
- Шяуляй — славиться Горою Хрестів

- Кедайняй — місто в центральній Литві з видатними пам'ятками ренесансної архітектури

Існує певна закономірність: Литва – найближча до України держава та водночас, найбільша за територією серед Балтійських країн, але є найменш відвідуваною громадянами України. Але на теперішній час відбуваються зміни. Зауважимо, що саме Литва – найбільш лісиста, озерна і водночас найменш «балтійська» із держав Балтії: протяжність морського узбережжя у Литві найкоротша, навіть якщо враховувати берегову лінію Куршської коси. Але саме завдяки усім цим чинникам Литва, порівняно з іншими державами Балтії, надає своїм гостям найрізноманітніші можливості для туризму, відпочинку, лікування й ведення бізнесу. Крім традиційного літнього відпочинку на курортах Балтійського моря (в Литві це Паланга і селища в литовській частині Куршської коси, включаючи Ніду), екскурсійного туризму у Вільнюсі та Каунасі, це оздоровчо-лікувальний туризм в Друскінінкаї та Бірштонасі, піші та велосипедні прогулянки приморськими дюнами й чудово обладнаною серед сосон парковою зоною, сплави по річках Нярис і Нямунас, а також відпочинок на численних озерах всередині Литви. Звичайно, багато чого з перерахованого актуально для теплої пори року. Однак є ще туристичні пропозиції: і в міжсезоння Литва надає туристам чималі можливості для відпочинку, а також ділових зустрічей. Необхідно відмітити, що інфраструктура ділового туризму досить добре розвинена, тому МІСЕ в Литві дуже популярний, крім того, він мало залежить від пори року.

Клімат Литви, перехідний від морського до континентального, відносно м'який. На Балтійському узбережжі середня температура взимку становить -2°C , влітку – $+17^{\circ}\text{C}$. Деякі зими бувають екстремально холодними з температурою нижче -20°C . У центральних та східних областях різниця температур між сезонами зростає (-5°C взимку і $+18^{\circ}\text{C}$ влітку). Кількість опадів знижується із заходу на схід. Найвологіший період – червень-серпень, при цьому в літні місяці дуже часто буває і сонячна погода. Перший сніг зазвичай випадає в жовтні; рясні снігопади зазвичай йдуть до кінця квітня.

Головний туристичний напрямок Литви – її столиця Вільнюс. Тут представлені найкращі готелі цієї країни, і найвідоміше місце, щоб спробувати знамениті литовські целеліни з різними начинками. В історичному Старому місті викликає яскраві емоції буквально кожен куточок, пам'ятник, провулок або будівля. Це дорогоцінна колекція яскравих барокових будинків та барвистих храмів, побудованих уздовж мощених вулиць і тихих двориків. Але Старе місто Вільнюса зовсім не схоже на нудну музейну експозицію. Відвідуючи місто, можна побачити жвавий бар або паб, романтичну терасу чи захований у підземеллі середньовічний ресторан. Старовинні будівлі Вільнюса приховують традиційні литовські майстерні ремісників і художників, дизайнерські бутики, мініатюрні галереї та ще багато цікавого.

Понад п'ять тисяч років тому, під дією вітрів та хвиль Балтійського моря, сформувалася Куршська коса. Унікальний курорт Нерінга, що розташований тут, об'єднує кілька селищ (Юодкранте, Прейла, Пярвалка, Ніда) і займає прибережну смугу в 50 кілометрів. Селище Ніда, яке знаходиться на крайньому південному кінці коси, є найтеплішою точкою Литви. Стоячи на вершині піщаної дюни можна споглядати ефектний вид хвиль Балтійського моря, спокійних вод Куршської затоки, ароматом сосен та симфонією вітру, піску і води, створеною самою природою. Білосніжні пляжі Нерінги зачаровують спокоєм та красою. Тут люблять відпочивати яхтсмени, парапланеристи і любителі інших видовищних видів спорту, а молодяттам особливо подобається прогулюватися узбережжям та вишукувати в піску золотистий бурштин.

Литовські курорти Бірштонас та Друскінінкай, що розташовані на берегах повноводної річки Німан, відомі своїми мінеральними джерелами і лікувальними грязями із приголомшливими цілющими властивостями. Окрім приємних піших або велосипедних прогулянок по красивих екологічно чистих місцях курорти пропонують велику кількість розваг, а також готельний сервіс, що відповідає європейським стандартам. Інші бальнеологічні курорти Литви – Паланга, Ніда і Швянтойї – характеризуються не лише широким спектром оздоровчих процедур, а й чудовими піщаними дюнами та пляжами на Балтійському узбережжі.

В історичному місті Тракай, який у 16 столітті був столицею Литви, можна відвідати чарівний, найбільший у Східній Європі замок на острові. Оточений з усіх боків озером Гальве, Тракайський замок та музей, що розташований в ньому, може надати туристу атмосферу кілька століть назад до одного з найславетніших часів в історії Литви. Крім того, тут, в урочистій обстановці, часто проходять оперні вистави, концерти класичної та сучасної танцювальної музики та інші заходи.

Зовсім інакші враження залишають після себе інші неординарні місця та об'єкти в Литві:

- етнографічна садиба-музей Орвідасів з кам'яним парком площею 16 гектарів (недалеко від міста Салантай);
- неймовірна і трохи моторошна Гора Хрестів (неподалік від міста Шяуляй);
- стародавня столиця Кернаве зі слідами унікальних культур і цивілізацій, які народилися тут понад 11 тисяч років тому.

Туристична інфраструктура Литви активно модернізується: сьогодні у великих містах та на курортах відкрито безліч готелів для туристів з різними фінансовими можливостями. У Вільнюсі та Каунасі є і дешеві хостели, і середні трьохзіркові готелі, і розкішні заклади міжнародного класу. У курортних зонах — наприклад, в Паланзі або Нерінге — популярні невеликі сімейні готелі, оформлені у національному стилі. Багато мандрівників виявляють бажання орендувати кімнати, квартири та котеджі в приватному секторі: по-домашньому затишно і дуже недорого.

«Зіркова» класифікація литовських готелів досить умовна: вибирати варіант для розміщення краще за відгуками постояльців.

Нічліг у вільнюському хостелі може обійтися всього у 18 EUR номер, в готелі трьохзірковому — від 30 EUR, у фешенебельних п'ятизіркових готелях — від 116 EUR за добу. Для бальнеологічних закладів цінова політика така: в санаторіях Друскінінкая – 92 EUR в день; за відпочинок у трьохзіркових готелях Куршської коси потрібно заплатити від 55 EUR на добу.

Отже, Литва славиться своєю архітектурою, сучасні готелі викликають яскраві емоції у відвідувачів. Навіть, коли раніше туристів не сильно приваблювала

Литва своїми пам'ятками, то більшість іноземних туристів все одно надавали перевагу саме цій країні, саме цим готелям. На теперішній час все дуже змінилося через те, що литовці мають рису гостинності. Це заохочує гостей повторно відвідувати країну. Не зважаючи на холодний клімат у цій країні, більшість туристів прагнуть приїхати на відпочинок до неї через спокійне, затишне місце.

Література:

1. Гід по Литві. Все про відпочинок. URL : <https://bazovo.ru/uk/syndromes/gid-po-litve-vse-ob-otdyhe-v-litve-otzyvy-sovety-putevoditel/> (дата звернення 13.09.2022)
2. Туризм у Литві. URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення 15.09.2022)
3. Дзеркало світу Литва. URL : <http://mw.com.ua/mobile.asp?oid=20735&sid=14907> (дата звернення 17.09.2022)
4. Відпочинок у Литві. URL : <https://www.silpovoyage.ua/uk/litva/info> (дата звернення 22.09.2022)

Abstract: *the peculiarities of the development of the hotel business in Lithuania were investigated. Characteristics of natural, historical objects for visiting by tourists, as well as price policy depending on the class and type of hotels in Lithuania are provided.*

Keywords: *hotel service, tourism, services, infrastructure*

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГУ

СТАМАТ Вікторія,
канд.екон.наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу, Миколаївський національний аграрний університет,

м.Миколаїв, Україна

ЖУКОВСЬКА Тетяна,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Миколаївський національний аграрний університет,

м.Миколаїв, Україна

Анотація: *Метою проведення дослідження є всебічний аналіз теоретичних і практичних аспектів ефективності маркетингу шляхом узагальнення розглянутих показників ефективності маркетингової діяльності підприємства; порівняння теоретичних класифікацій показників ефективності підприємства з одночасним висвітленням можливості їх реалізації в практичній економічній площині.*

Ключові слова: *ефективність, маркетинг, маркетингова діяльність, показники ефективності.*